

Klauzurní práce č. 2 (115) konaná dne 15. května 2015

Hubertova lovecká vášň

Hubert zdědil po svém otci nejen jednohlavňovou kulovnici Lancaster ráže 45, ale zejména loveckou vášň. Se záměrem ukojit svoji loveckou touhu proto několikrát za měsíc se svojí legálně drženou zbraní vyrážel do okolních lesů na lov. Vůbec mu přitom nevadilo, že nemá lovecký lístek ani jiné oprávnění k lovu zvěře. V období od října 2013 až do svého zadržení v listopadu 2014 takto ulovil několik desítek kusů zvěře (daňčí, srnčí, jelení a divoká prasata) v celkové hodnotě 892 600 Kč. Zvěřinu, jejíž zdravotní nezávadnost byla řádně prověřena, pak většinou spotřeboval sám, část v hodnotě nejméně 80 000 Kč spotřebovala sama jeho žena Marta, přičemž věděla, jak byla zvěřina získána, a zbytek Hubert rozděl „neustanoveným osobám“, jak hezky česky napsal policejní orgán do usnesení o zahájení trestního stíhání. Dokazováním bylo zjištěno, že Marta o lovecké touze svého muže a jejích následcích věděla, muži nijak nepomáhala, ale nikomu nic neřekla, protože žili v harmonickém manželském vztahu.

V obydlí Huberta byla provedena domovní prohlídka, při které byl na půdě za trámem nalezen funkční samopal Kalašnikov vzor 47. Hubert při svém výslechu po zahájení trestního stíhání uvedl, že jej na půdě našel v létě roku 2012 při opravě střechy, nikomu nález nehlásil a že podle rodinné legendy jej kdysi na půdu ukryl jeho dědeček, který jej získal v roce 1968 od opilých zahraničních vojáků výměnou za troje kapesní hodinky. Nebylo zjištěno, že by tato zbraň byla použita k lovu zvěře nebo i jinak.

Otázky

1. Jak trestněprávně posoudíme jednání obviněného Huberta ? Odůvodněte.
2. Jak trestněprávně posoudíme jednání Marty ? Odůvodněte.
3. Hubert byl dne 30. 11. 2014 zadržen, obviněn a ještě téhož dne vzat usnesením soudce do vazby, a to pouze z důvodu § 67 písm. b) tr. řádu. Dne 10. 2. 2015 byl soudci doručen návrh státního zástupce na rozhodnutí o tom, že se obviněný i nadále ponechává ve vazbě. Státní zástupce svůj návrh odůvodnil tím, že sice prozatím nebylo zjištěno, že by obviněný jakkoliv ovlivňoval jiné osoby nebo trestní stíhání mařil, ale

důvody vazby nadále trvají (nebezpečí zahlazování stop na místech lovu), pro obtížnost věci (několik desítek útoků, potřeba znaleckého ocenění ulovené zvěře) nebylo možno trestní stíhání dosud skončit a propuštění obviněného na svobodu by podstatně ztížilo dosažení účelu trestního stíhání. Může soudce návrhu státního zástupce vyhovět? Odůvodněte.

4. Obviněný Hubert zakázal svému ustanovenému obhájci účast na vyšetřovacích úkonech v přípravném řízení. Je takovým příkazem obhájce vázán? Odůvodněte.
5. V průběhu hlavního líčení ve věci obžalovaného Huberta bylo zjištěno a spolehlivě prokázáno, že kromě zvěře, uvedené v obžalobě, Hubert ve stejném období a stejným způsobem a se stejným záměrem ulovil ještě jelena evropského v hodnotě 29 300 Kč, a dále bylo zjištěno a spolehlivě prokázáno, že samopal na půdě svého domu našel již v roce 2010, a nikoliv až v roce 2012, jak bylo uvedeno v obžalobě. Budou mít tato zjištění vliv na výrok soudu o vině? Odůvodněte.
6. Proti odsuzujícímu rozsudku soudu prvního stupně za jednání popsané v zadání ze všech oprávněných osob podal odvolání včas a řádně pouze státní zástupce, a to do výroku o vině Huberta, v neprospěch obžalovaného. Namítal, že Hubert za jednání popsané v zadání měl být uznán vinným také trestným činem podílnictví podle § 214 tr. zák. a to za přechovávání ulovené zvěře. Jak bude odvolací soud v odvolacím řízení postupovat a jak rozhodne? Odůvodněte.
7. Předpokládejme, že Hubert byl za svůj čin pravomocně odsouzen mimo jiné k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání 3 let, ačkoliv mu hrozil dokonce trest převyšující 5 let. Přesně po 15 měsících výkonu trestu (se započtením vazby) okresní soud rozhodl o jeho podmíněném propuštění a toto rozhodnutí nabylo téhož dne právní moci. Soud ovšem přehlédl, že Hubert byl již v minulosti ve výkonu trestu odnětí svobody, takže jeho propuštění bylo předčasné. Umožňuje trestní řád zjednáání nápravy? Odůvodněte.

Poznámka:

1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).
2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).
3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).

Hubertova lovecká vášeň– řešení

- 1. Jednání Huberta posoudíme jako jednočinný souběh přečinu pytláctví podle § 304 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. a zločinu krádeže podle § 205 odst. 1, 4 písm. c) tr. zák., které byly spáchány ve formě pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zák., to vše ve vícečinném souběhu s přečinem nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 3 písm. a) tr. zák.**

Hubert v období od října 2013 do listopadu 2014 ulovil několik desítek kusů zvěře, v celkové hodnotě 892.600,- Kč, aniž by měl lovecký lístek nebo jiné oprávnění k lovu.

Hodnota ulovené zvěře 892.600,- Kč podle ustanovení § 138 odst. 1 tr. zák. splňuje požadavek hodnoty nikoliv nepatrné.

Neoprávněné lovení zvěře naplňuje zákonné znaky trestného činu pytláctví podle § 304 odst. 1 tr. zák. Hodnota ulovené zvěře ve výši 892 600 Kč, o kterou se Hubert, jeho rodina a příbuzní obohatili, představuje podle § 138 odst. 1 tr. zák. větší prospěch ve smyslu ustanovení § 304 odst. 2 písm. b) tr. zák.

Trestný čin pytláctví podle § 304 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. je úmyslným trestným činem (§ 13 odst. 2 tr. zák.) a zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí 5 let, tedy s horní hranicí nepřevyšující 5 let. Podle § 14 odst. 2 tr. zák. se proto jedná o přečin.

Hubert ulovenou zvěř použil pro svoji rodinou a příbuzné. S ulovenou zvěří tedy nakládal (spotřeboval, převáděl) jako s věcí vlastní, a tedy si ji присvojil tím, že se jí zmocnil, čímž naplnil zákonné znaky trestného činu krádeže podle § 205 odst. 1 tr. zák.

Hodnota ulovené zvěře ve výši 892.600,- Kč, se kterou Hubert nakládal jako s věcí vlastní, představuje podle § 138 odst. 1 tr. zák. značnou škodu ve smyslu ustanovení § 205 odst. 4 písm. c) tr. zák.

Trestný čin krádeže podle § 205 odst. 1, 4 písm. c) tr. zák. je úmyslným trestným činem (§ 13 odst. 2 tr. zák.) a zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí 8 let, tedy s horní hranicí převyšující 5 let. Podle § 14 odst. 3 tr. zák. se proto jedná o zločin.

Hubert se záměrem ukojit svoji loveckou touhu v období od října 2013 do listopadu 2014 v lesích v okolí svého bydliště střelnou zbraní ulovil několik desítek kusů zvěře.

Hubert jednotlivými útoky (jednotlivý lov zvěře) naplňoval skutkovou podstatu těchto trestných činů (pytláctví a krádež), útoky byly vedeny společným záměrem (ukojit svoji loveckou touhu), jsou spojeny stejným způsobem spáchání (zastřelení zvěře), blízkou časovou souvislostí (několik desítek útoků v průběhu třinácti měsíců) i souvislostí v předmětu útoku

(zvěř). Oba trestné činy byly proto spáchány ve formě pokračování v trestném činu podle ustanovení § 116 tr. zák.

Hubert se nedopustil trestného činu podílnictví podle § 214 tr. zák. a to ze dvou důvodů. Jednak jednočinný souběh pytláctví podle § 304 tr. zák. a podílnictví je vyloučen, protože pytláctví je zvláštním případem podílnictví (srov. Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 4. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 797-798.) a jednak pachatelem trestného činu podílnictví nemůže být ten, který věc, předmět podílnictví, získal sám svou trestnou činností – srov. Jelínek, J. a kol.: Op. cit. s. 687 a č. 50/72 a č. 5/93 Sb. rozh. tr.

Samopal je zbraní hromadně účinnou. Vědomé ukrývání zbraně (od roku 2012) je přechováváním zbraně. Nedovolené přechovávání zbraně hromadně účinné naplňuje zákonné znaky trestného činu nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 3 písm. a) tr. zák.

Trestný čin nedovoleného ozbrojování podle § 279 odst. 3 písm. a) TZ je úmyslným trestným činem (§ 13 odst. 2 tr. zák.) a zákon na něj stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí 5 let, tedy s horní hranicí nepřevyšující 5 let. Podle § 14 odst. 2 tr. zák. se proto jedná o přečin.

Skutek je souhrn všech vnějších projevů vůle pachatele, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Hubert měl předně vůli lovit zvěř a ulovenou zvěř spotřebovat a tuto vůli projevil jednak tím, že zvěř bez povolení lovil, čímž porušil zájem na ochraně volně žijící zvěře, a jednak tím, že s ulovenou zvěří nakládal jako s věci vlastní, čímž porušil zájem na ochraně vlastnictví. Jedná se proto o jediný skutek, a tedy o jednočinný souběh.

Hubert měl dále vůli mít ve svém držení samopal a tuto vůli projevil tím, že si nalezený samopal ponechal a ukrýval na půdě svého obydlí, čímž porušil zájem na ochraně bezpečnosti osob proti nekontrolovanému držení zbraní. Jedná se proto o další skutek.

Ze zadání nevyplývá nic, co by odporovalo závěru, že oba skutky byly spáchány dříve, než byl za některý z nich soudem vyhlášen odsuzující rozsudek. Oba skutky byly proto spáchány ve vícečinném souběhu.

Hubert tedy:

- jednak neoprávněně lovil zvěř v hodnotě nikoliv nepatrné a takovým činem získal pro sebe i pro jiného větší prospěch a současně si přisvojil cizí věc tím, že se jí zmocnil a takovým činem způsobil značnou škodu,
- jednak bez povolení přechovával zbraň hromadně účinnou.

2. Marta se dopustila dokonaného přečinu pytláctví podle § 304 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. ve formě pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zák.

Marta část neoprávněně ulovené zvěře v hodnotě nejméně 80 000 Kč sama spotřebovala, přičemž věděla, že zvěřina byla získána tak, že její manžel Hubert ji neoprávněně ulovil.

Podle § 304 odst. 1 tr. zák. se dopustí přečinu pytláctví ten, kdo na sebe převede nebo přechovává neoprávněně ulovenou zvěř. Protože Marta spotřebovala neoprávněně ulovenou zvěř v hodnotě 80 000 Kč, posoudíme její jednání podle § 304 odst. 2 písm. b) tr. zák., tj. že získala pytláctvím větší prospěch. K pojmu větší prospěch, viz § 138 odst.1, 2 tr. zák.

Čin spáchala formou pokračování v trestném činu podle § 116 tr. zák., k odůvodnění srov. odpověď na otázku číslo jedna.

Marta se nedopustila trestného činu podílnictví podle § 214 tr. zák. proto, že jednočinný souběh pytláctví podle § 304 tr. zák. a podílnictví je vyloučen, protože pytláctví je zvláštním případem podílnictví (srov. Jelínek, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 4. vydání. Praha: Leges, 2014, s. 797-798.)

3. Soudce nemůže vyhovět návrh státního zástupce, a to z důvodu § 72a odst. 3 tr. řádu.

Hubert byl vzat do vazby pouze z důvodu § 67 písm. b) tr. řádu, tedy z tzv. koluzních důvodů.

Podle ustanovení § 72a odst. 3 tr. řádu může vazba z důvodu § 67 písm. b) tr. řádu trvat nejdéle 3 měsíce. Tato lhůta může být podle téhož ustanovení překročena pouze v případě, že obviněný již působil na svědky nebo spoluobviněné nebo jinak mařil objasňování skutečností závažných pro trestní stíhání. Z návrhu státního zástupce ovšem vyplývá, že žádné z těchto skutečností nenastala.

Byl-li Hubert zadržen a vzat do vazby dne 30. 11. 2014, potom s ohledem na ustanovení § 60 odst. 2 tr. řádu tříměsíční lhůta vazby uplyne dne 28. 2. 2015. Byl-li návrh na rozhodnutí, že se obviněný nadále ponechává ve vazbě, doručen soudci dne 10. 2. 2015, byl takový návrh podán ve lhůtě podle § 72 odst. 2 tr. řádu.

Soudce však tomuto návrhu nemůže vyhovět, protože by ponechání obviněného ve vazbě i po datu 28. 2. 2015 překročilo maximální tříměsíční dobu trvání vazby podle § 72a odst. 3 tr. řádu.

4. Ano, takovým pokynem obviněného je obhájce vázán, viz § 41 odst. 4 tr. řádu a contrario.

Je-li obviněný plně svéprávný, je obhájce v otázce procesního postupu vázán jeho pokyny, ledaže by byly v rozporu se zákonem nebo stavovským předpisem (obhájce je povinen dbát při výkonu obhajoby etických pravidel svého povolání a pravidel soutěže stanovených Českou advokátní komorou, srov. § 17 zák. o advokacii). Ze zadání nevyplývá, že obviněný by byl zbaven svéprávnosti nebo že by jeho svéprávnost byla omezena. Pokud jde o účast obhájce při vyšetřovacích úkonech v přípravném řízení, má na ni obhájce zákonný nárok (§ 165 odst. 2 tr. řádu), avšak i tehdy je vázán pokyny obviněného, protože ani při nutné obhajobě není zde jeho účast povinná. Nedbání pokynů klienta v případech, kdy je jimi obhájce vázán, může být důvodem při obhajobě ex offio k žádosti obviněného o zproštění dosavadního obhájce a o ustanovení jiného obhájce (§ 40 tr. řádu). Nerespektování takových pokynů může být postiženo i kárně.

5. Zjištění, že se Hubert dopustil ještě dalšího dílčího útoku v rámci pokračujících trestných činů pytláctví a krádeže nebude mít žádný vliv na výrok soudu o vině, a to s ohledem na ustanovení § 12 odst. 12 a § 220 odst. 1 tr. řádu. Zjištění, že Hubert vědomě přechovával zbraň již od roku 2010, a nikoliv až od roku 2012, bude mít vliv na změnu doby spáchání činu v popisu skutku ve výroku o vině, a to s ohledem na ustanovení § 120 odst. 3 tr. řádu.

Z odpovědi na otázku č. 1 vyplývá, že přečin pytláctví podle § 304 odst. 1, 2 písm. b) tr. zák. i zločin krádeže podle § 205 odst. 1, 4 písm. c) tr. zák. byly spáchány ve formě pokračování podle § 116 tr. zák. Podle § 12 odst. 12 tr. řádu se skutkem rozumí i dílčí útok pokračujícího trestného činu. Nově najevo vyšlý útok ulovení jelena evropského v hodnotě 29.300 Kč proto z hlediska procesního práva představuje samostatný nový skutek. Podle § 220 odst. 1 tr. řádu může soud v hlavním líčení rozhodnout pouze o skutku, který je uveden v obžalobě (požadavek zachování totožnosti skutku). Jestliže tedy útok záležející v ulovení jelena evropského v hodnotě 29.300 Kč vyšel najevo až v průběhu hlavního líčení, nemohl být uveden v obžalobě, a proto o něm soud nemůže rozhodovat a nemůže ho tedy ani „iniciativně“ uvést do výroku o vině v odsuzujícím rozsudku.

Trestný čin nedovoleného ozbrojování, záležející v přechovávání zbraně, tedy v udržování protiprávního stavu, je trestným činem trvajícím.

Ustanovení § 12 odst. 12 TR se však týká pouze pokračujících deliktů, nikoliv trestných činů trvajících (a rovněž nikoliv trestných činů hromadných).

Z ustanovení § 120 odst. 3 tr. řádu plyne, že součástí výroku o vině (součástí tzv. skutkové věty) má být i uvedení času spáchání trestného činu, tedy doby udržování protiprávního stavu u trvajících trestných činů. Proto upřesněná doba spáchání trestného činu se promítne do popisu skutku ve výrokové části rozsudku.

6. Odvolací soud přezkoumá podle § 254 odst. 1 tr. řádu zákonnost a odůvodněnost výroku o vině a podle § 254 odst. 2 tr. řádu přezkoumá v návaznosti na vytýkané vady i výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad, bez ohledu na to, zda bylo i proti těmto výrokům podáno odvolání. Shledá-li ostatní výroky bez vady, potom odvolání státního zástupce zamítne jako nedůvodné, § 256 tr. řádu.

Trestného činu podílnictví podle § 214 tr. zák. se dopustí, kdo ukryje, na sebe nebo jiného převede anebo užívá věc, která byla získána trestným činem spáchaným na území České republiky. Tento trestný čin ovšem vyžaduje, aby pachatelem byl nikoliv kdokoliv, ale pouze osoba, která je rozdílná od pachatele trestného činu, kterým byla věc získána. Nejde tedy o to, zda ustanovení o věci se podle trestního zákoníku vztahují i na živá zvířata (§ 134 odst. 1 tr. zák.), jak ve svém odvolání uvádí státní zástupce, ale o to, že pachatelem trestného činu podílnictví nemůže být ten, kdo spáchal trestný čin, kterým tato věc byla získána. Hubert zvěř ulovil, spáchal trestné činy pytláctví a krádež v jednočinném souběhu, a tedy nemůže být pachatelem trestného činu podílnictví podle § 214 tr. zák. Srov. k této otázce také např. č. 50/1972, č. 5/1993 Sb. rozh. tr.

Protože bylo odvolání státního zástupce podáno do výroku o vině, přezkoumá odvolací soud v návaznosti na vytýkané vady vždy i výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad, bez ohledu na to, zda bylo i proti těmto výrokům podáno odvolání (§ 254 odst. 2 tr. řádu). Pokud odvolací soud zjistí, že ostatní výroky napadeného rozsudku jsou bez vady, potom podle § 256 tr. řádu odvolací soud odvolání zamítne, protože shledal, že není důvodné.

7. Neumožňuje, neboť nejsou naplněny zákonné předpoklady pro podání dovolání (§ 265a odst. 1, 2, § 265b odst. 1, 2 tr. řádu) ani návrhu na obnovu řízení (§ 277 a 278 tr. řádu) a stížností pro porušení zákona nelze dosáhnout změny rozhodnutí v neprospěch obviněného (§ 269 odst. 1, 2 tr. řádu).

Z otázky vyplývá, že Hubertovi hrozil trest odnětí svobody v trvání převyšujícím 5 let, z čehož plyne, že byl odsouzen za zločin (§ 14 odst. 2, 3 tr. zák.). Postup podle ustanovení § 88 odst. 2 tr. řádu zde tedy nepřicházel do úvahy.

Podle § 88 odst. 1 písm. a) tr. zák. může být odsouzený, který vykonal alespoň polovinu uloženého trestu, podmíněně propuštěn.

Podle § 88 odst. 1 písm. b) tr. zák. může být odsouzený, který nebyl odsouzen za zvlášť závažný zločin a který dosud nebyl ve výkonu trestu odnětí svobody, podmíněně propuštěn po vykonání alespoň jedné třetiny uloženého trestu.

Z otázky vyplývá, že Hubert byl již v minulosti ve výkonu trestu odnětí svobody, což znamená, že k jeho podmíněnému propuštění může dojít nejdříve po vykonání jedné poloviny uloženého trestu, tedy v daném případě (byl mu uložen trest v trvání 3 let) po vykonání trestu (se započtením vazby) v délce jednoho roku a šesti měsíců, tj. 18 měsíců.

Byl-li Hubert podmíněně propuštěn již po vykonání 15 měsíců trestu, byl tedy podmíněně propuštěn předčasně.

Z otázky vyplývá, že usnesení o podmíněném propuštění Huberta již nabylo právní moci. Zrušení takového rozhodnutí by proto bylo možné dosáhnout pouze mimořádnými opravnými prostředky.

Dovolání nepřichází do úvahy, neboť podle § 265a odst. 1 tr. řádu lze dovoláním napadnout pouze rozhodnutí učiněná ve druhém stupni (zde však šlo o rozhodnutí okresního soudu), podle § 265a odst. 2 tr. řádu musí jít o rozhodnutí ve věci samé (zde však nešlo o rozhodnutí ve věci samé) a nadto podle § 265b odst. 1, 2 tr. řádu lze podat dovolání pouze z taxativně uvedených důvodů (které zde nebyly dány).

Návrh na obnovu řízení rovněž nepřichází do úvahy, neboť rozhodnutí o podmíněném propuštění není uvedeno v § 277 tr. řádu mezi rozhodnutími, která lze napadnout návrhem na obnovu řízení a nadto v daném případě nejsou splněny ani podmínky obnovy podle § 278 odst. 1 až 4 tr. řádu.

Podání stížnosti pro porušení zákona ministrem spravedlnosti by podle § 266 odst. 1 tr. řádu přicházelo do úvahy, neboť rozhodnutím soudu o podmíněném propuštění z výkonu trestu odnětí svobody byl porušen zákon v ustanovení § 88 odst. 1 písm. a) TZ. Avšak podle § 269 odst. 1 tr. řádu se výrok Nejvyššího soudu o tom, že napadeným rozhodnutím byl porušen zákon (§ 268 odst. 2 tr. řádu) nedotýká právní moci napadeného rozhodnutí. Z ustanovení § 269 odst. 2 tr. řádu plyne, že napadené rozhodnutí může Nejvyšší soudu zrušit pouze v případě, že byl zákon porušen v neprospěch obviněného.

Z toho a contrario vyplývá, že byl-li zákon porušen ve prospěch obviněného, nemůže Nejvyšší soud předmětné rozhodnutí zrušit a zjednat nápravu.